

**Національна
спілка краєзнавців
України: панорама
сучасного життя**

Веб-ресурси Національної спілки краєзнавців України

Сторінку-візитівку Національної спілки краєзнавців України у всесвітній мережі Інтернет nsku.org.ua було створено за кошти спілки наприкінці 2008 року, після набуття Всеукраїнською спілкою краєзнавців статусу Національної. Власне, й перша публікація на сайті, датована 28 жовтня 2008 року, розповідає про IV з'їзд Всеукраїнської спілки краєзнавців [1].

Голова НСКУ, академік НАНУ, Герой України Петро Тимофійович Тронько прекрасно розумів, що створення сайту – потрібна справа для популяризації краєзнавчого руху, поширення кращих здобутків дослідників рідного краю і що це має велику перспективу. Кураторами проекту створення сайту НСКУ були заступник голови спілки Григорій Клепак і відповідальний секретар Руслана Маньковська.

Повноцінне наповнення офіційного сайту НСКУ розпочалося в липні 2009 року. Новий дизайн на базі Joomla створив Павло Бабенко, він же особисто займався технічним наповненням та адмініструванням сайту. Практично вся тогочасна структура ресурсу збережена донині.

Головна сторінка (новини) розповідає про поточні події в житті Спілки, які сортуються від найновіших до найстаріших і поділяються на підменю за роками та має окрему підсторінку «Анонси».

Сторінка «Про спілку» містить підсторінку «Історія спілки», де окрім основних віх у історії організації, подано біографію першого голови НСКУ П.Т. Тронька, законодавчі акти, які регулюють краєзнавчу діяльність в Україні, Статут НСКУ, кодекс професійної етики краєзнавця, Положення про порядок прийому в члени Національної спілки краєзнавців України та зразки документів для вступу, інформацію про керівні органи НСКУ та каталог фотогалерей, які ілюструють заходи спілки.

Сторінка «Діяльність» у підменю має, зокрема, сторінку «Нагороди», де містяться Положення про премії НСКУ: імені Дмитра Яворницького, імені академіка Петра Тронька та імені Героя України Михайла Сікорського. Інші пункти підменю цієї сторінки дублюють інші розділи сайту, тому на них зупинятися не будемо.

Інформацію про діяльність структурних підрозділів НСКУ містить розділ «Регіональні організації». Кожна підсторінка цього розділу містить окремо згенеровані новини обласної організації, списки краєзнавчої літератури, інформацію про керівні органи, ключових осіб, контактні відомості та посилання на додаткові веб-ресурси обласного підрозділу спілки.

Контактну інформацію Національної спілки краєзнавців України містить спеціальна сторінка «Контакти», розміщена в головному меню сайту. Також сайт nsku.org.ua має спеціальні віджети, які випадковим чином у правій частині сайту демонструють окремі публікації із розділів «Краєзнавчі видання», «Новини» та останній номер журналу «Краєзнавство».

У березні 2012 року сайт nsku.org.ua було підключено до історичного порталу histans.com, що є агрегатором матеріалів основних ресурсів історичної тематики, зокрема, порталу Інституту історії України НАН України www.history.org.ua, порталу Інституту Сходознавства НАН України www.oriental-studies.org.ua і проекту «ЗброєзнавДЮТком» www.zbroeznav.com.

Основні складові інтегрованого ресурсу – це стрічки новин з короткою інформацією про поновлення матеріалів з відповідними гіперпосиланнями. Вони розподілені на шість секторів: новини, енциклопедія, он-лайн бібліотека (поряд із повнотекстовими електронними версіями видань у ній представлені й короткі анотації), каталог веб-ресурсів, біобібліографічний покажчик та історичний календар [2].

Так, найпершими інтегрувалися в структуру histans.com сторінки сайту НСКУ «Краєзнавчі видання» і «Журнал», де розміщено електронну бібліотеку краєзнавчої літератури, яка регулярно поповнюється, та наукового журналу «Краєзнавство». Зокрема, повний архів журналу «Краєзнавство», упорядкований 2012 року, містить усі номери часопису від 1927 року до сьогодні і є доступним для завантаження з сайту НСКУ (<http://nsku.org.ua/?litera&askAbout=kraj>), порталу histans.com (<http://histans.com/JournALL/kraj/>), сайту Інституту історії України НАНУ (<http://history.org.ua/?litera&askAbout=kraj>), сайту Національної бібліотеки України

ім. В.І. Вернадського (http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kraeznavstvo/texts.html). У лютому 2013 НСКУ надала дозвіл на публікацію електронної версії журналу «Краєзнавство» на умовах ліцензії CC BY-SA, яка використовується у Вікіпедії. Тож тепер його можна завантажувати і з Вікісховища (<https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Krajeznavstvo>).

Як свідчать інструменти статистики, щодня сайт nsku.org.ua переглядають в середньому 150-350 користувачів Інтернету. Технічне забезпечення проєкту порталу histans.com здійснює Олексій Жданович під керівництвом заступника директора Інституту історії України НАН України з наукової роботи, доктора історичних наук Геннадія Боряка. Адмініструє сайт nsku.org.ua прес-секретар НСКУ Євген Букет.

Свої сторінки в мережі інтернет мають також деякі обласні і, навіть, районні організації Національної спілки краєзнавців України.

Сайт Волинської обласної організації НСКУ volnsku.at.ua був створений у жовтні 2009 року. Ініціатором його створення є голова обласної спілки Г. В. Бондаренко та бухгалтер обласної організації Світлана Яцечко, а технічно реалізував ідею випускник історичного факультету СНУ ім. Лесі Українки Сергій Коваль, наповнив інформацією – Василь Карпюк. Влітку 2010 року ресурс не працював через технічні проблеми. 3 вересня 2010 року його роботу було відновлено.

Структура сайту: Головна сторінка, Інформація про сайт, Каталог файлів, Каталог статей, Блог, Форум, Фотоальбоми, Гостьова книга, Зворотній зв'язок. На сайті можна знайти інформацію про діяльність спілки, про заходи що проводить спілка або в яких задіяні члени спілки, інформаційні листи різних краєзнавчих конференцій, привітання членів спілки із ювілеями, інформацію про нові видання із проблем краєзнавства та історії регіону, про видання членів спілки, розміщуються оголошення і звернення до членів ВОО НСКУ, публікуються звіти про роботу та плани діяльності.

Сайт має близько 50-100 відвідувачів на місяць. Партнери: сайт НСКУ, Музейний простір Волині, сайт ДП «Волинські старожитності». Сайт розміщений на безкоштовному ресурсі USOZ, тому його утримання безкоштовне. Щоправда це накладає певні обмеження в дизайні та в кількості інформації (відео, фото) яку можна розмістити на сайті.

Сайт створюють та наповнюють Василь Карпюк – науковий співробітник Волинського регіонального музею українського війська та військової техніки, член НСКУ та Сергій Коваль – приватний підприємець. Права модераторів також мають Геннадій Бондаренко – професор СНУ ім. Лесі Українки, директор Інституту дослідів Волині у Вінніпезі при СНУ, голова ВОО НСКУ і Світлана Яцечко – лаборант історичного факультету СНУ, бухгалтер. Наповнення відбувається на добровільних засадах [3].

Сайт Донецької обласної організації НСКУ «Краєзнавець Донеччини» www.kramatorsk.info/kraeved створено 2010 року як розділ порталу www.kramatorsk.info. Саме з цієї причини там міститься значний обсяг краєзнавчої інформації про місто Краматорськ (російською мовою). Проте, ці краєзнавчі розвідки розміщені у підменю «Краматорський міський осередок» розділу «Первинні осередки Донецької обласної організації НСКУ», що вказує на перспективи наповнення ресурсу, адже підменю інших 11 місцевих осередків організації містять лише переліки їхніх членів. Також на сайті розміщено список членів Донецької обласної організації НСКУ, інформацію про нагороди Донецької обласної організації НСКУ, текст Договору про співпрацю на 2010-2015 роки між правлінням ДОО НСКУ і редакцією газети «Донеччина» та перелік Основних краєзнавчих видань в Донецькій області.

Веб-сторінка Івано-Франківської обласної організації НСКУ www.ifoonsku.ucoz.ua була створена у жовтні 2010 р. Основним ініціатором створення сторінки краєзнавців в мережі інтернет став член обласної організації НСКУ магістр історії Андрій Чемеринський, який є її адміністратором.

Сторінка створена на безкоштовному сервері USOZ, завдяки цьому вдається економити значну суму коштів щомісячно на підтримку її діяльності. Впродовж трьох років функціонування сайту змінювався його дизайн, вироблялася структура тематичних розділів.

На даний час, веб-сторінка складається з кількох основних розділів: «Історія ІФОО НСКУ», «Правління ІФОО НСКУ», «Члени ІФОО НСКУ», «Наш часопис» (про журнал «Краєзнавець Прикарпаття»), «Премія імені В.Полека» (про обласну премію в галузі краєзнавства, її

лауреатів), «ІКО «Мое місто» (про згуртування краєзнавців які займаються дослідженням історії минулого Івано-Франківська)), «Офіційні документи НСКУ» (статут, заява вступу в члени), «Дослідники краю», «Пам'ятки краю», «Годинник часу» (про важливі події у поточному році), «Фотоальбом».

Веб-сторінка системно оновлюється (кілька разів на тиждень). Для наповнення сторінки краєзнавчими матеріалами щоденно здійснюється моніторинг понад трьох десятків засобів масової інформації області.

За допомогою форми зворотного зв'язку всі бажаючі можуть написати листа до ІФОО НСКУ, подати свої дописи для розміщення на сайті.

Впродовж всього часу існування веб-сторінки (від 20 жовтня 2010 року і до 01 лютого 2013 р.) її відвідали 19 911 осіб з 47 держав світу. У першій трійці серед відвідувачів, передовсім, громадяни України (відвідувачі у всіх областях та АР Крим), Російська Федерація та США. Загалом, веб-сторінку відвідали представники наступних держав: Австрії, Австралії, Аргентини, Бельгії, Білорусі, Болгарії, Бразилії, Великобританії, Венесуели, Вірменії, Греції, Замбії, Ізраїлю, Індії, Ірландії, Іспанії, Ісландії, Італії, Канади, Китаю, Конго, Латвії, Литви, Македонії, Молдови, Нігерії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Португалії, Російської Федерації, Румунії, Сербії, Сінгапуру, Словаччини, США, Таїланду, Тунісу, Туреччини, Угорщини, України, Швейцарії, Швеції, Франції, Чехії, Японії. Щоденна кількість відвідувачів в середньому становить близько трьох десятків зацікавлених осіб.

Загалом, сайт краєзнавців Прикарпаття є універсальним – на ньому розміщено інформацію як для професійних краєзнавців, так і для пошуківців, які зацікавлені отримати інформацію про минуле того чи іншого населеного пункту; його видатних діячів; події, які були важливими для суспільно-політичного, економічного та культурного життя краю в попередніх століттях [4].

На початку червня 2013 року створено інтернет-сайт Закарпатської обласної організації НСКУ zaknsku.com.ua, що зараз перебуває у стадії активного наповнення. Сьогодні там розміщено персональний склад керівних органів і список членів ЗОО НСКУ, інформація про уста-

новчі збори обласної організації, які відбулися 3 червня 2013 року, а також Статут Спілки, кодекс професійної етики краєзнавця, історія НСКУ, законодавчі акти та інформація про порядок прийому в НСКУ. Сайт розроблено в студії JDesign на замовлення керівництва обласної організації (голова – Михайло Васильович Делеган).

Сторінка Київської обласної організації НСКУ nsku.kiev.ua створена в січні 2012 року за ініціативи голови Правління обласної організації, професора Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Григорія Петровича Савченка. Втілили задум у життя заступник голови КОО НСКУ Є.В. Букет та член Президії правління КОО НСКУ О.В. Юрченко. До 2013 року сторінка працювала в тестовому режимі. Нині, окрім новин обласної організації, сайт має такі розділи: «Довідка» (короткі відомості про обласну організацію та контактні дані), «Керівництво» (персональний склад керівних органів організації), «Краєзнавча література», «Осередки», «Про нас» (історична довідка та зведена інформація про діяльність КОО НСКУ), «Як діє НСКУ» (Статут НСКУ, зразки документів для вступу і Положення про діяльність обласної організації). Наразі сайт відвідують до 5 осіб на добу.

Сайт Миколаївської обласної організації НСКУ www.mosk.mksat.net створено за ініціативи голови миколаївської організації Олександра Тригуба і вченого секретаря Віктора Погромського у травні 2012 року. Ресурс присвячений винятково діяльності Миколаївської обласної організації НСКУ і краєзнавству краю.

Незважаючи на обмежений дисковий простір хостингу (20 Мб), сайт вміщує такі основні сторінки: головна, керівництво, новини, діяльність, контакти. Інформація оновлюється переважно у рубриках новини і діяльність не рідше, ніж раз на 3 місяці, або ж по мірі необхідності (останнє оновлення 20.02.2013). Найближчим часом планується оновити розділ "Керівництво" разом зі зміною назви, внести короткі дані про членів обласної організації Спілки. У вересні 2012 розміщено оновлені нариси про сім населених пунктів Миколаївського й Очаківського районів Миколаївської області. У подальшому усі видання МОО НСКУ будуть розміщуватися на сторінці (або буде зроблено посилання на файл).

Протягом 9 місяців існування сайт відвідало (згідно статистики відвідувачів) - понад 700 осіб. На сьогодні щоденна відвідуваність – три особи на добу. Подальше наповнення сайту має збільшити відвідуваність, оскільки багатьох цікавить насамперед наукова продукція в електронному вигляді.

Робота над сайтом відбувається на громадських засадах. Наповнює ресурс голова правління МОО НСКУ О.Тригуб, а технічну підтримку забезпечують В.Погромський (вчений секретар) і Анна Погромська (волонтер) [5].

Окрім основного сайту Черкаської обласної організації НСКУ nsku.ck.ua, в області створено й сайти районних організацій. Так, 20 грудня 2010 року розпочав роботу сайт Кам'янської районної громадської організації «Спілка краєзнавців» НСКУ kamkraeznavec.at.ua, створений на безкоштовному ресурсі UCOZ. Сьогодні на сайті розміщено значний обсяг краєзнавчої інформації про м. Кам'янку, історію та заходи місцевої краєзнавчої організації, статутні документи, списки її членів, Положення про районну краєзнавчу премію імені Марії Шкаліберди, літературу про край, календарі пам'ятних дат Кам'янщини з 2005 року, Матеріали науково-практичних краєзнавчих конференцій «Джерело», pdf-версії тематичного додатку до районної газети "Трудова слава" та міської газети "Наше місто" «Краєзнавство». Щодня сайт відвідує кілька користувачів Інтернету, загалом за час існування ресурсу його відвідали понад 17 тисяч разів.

2002 року ініціював створення сайту Лисянської районної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців www.lysyanka.narod.ru голова Лисянської районної краєзнавчої організації «Витоки» кандидат історичних наук, доцент Володимир Михайлович Щербатюк. Сайт створили Олег Файда і Тед Лещак – нині доценти Львівського національного університету імені Івана Франка. У 2002–2003 рр. відбувалося активне наповнення та удосконалення сайту: розміщення на сайті путівника по Лисянському районному державному історичному музею (текст та фотографії з експозиції), програми розвитку краєзнавства на Лисянщині на період до 2010 р., інформації про основні події і заходи, проведені спілкою «Витоки». 2010 року внесено окремі зміни в структурі сайту (додані

рубрики «Окремі праці», «Рецензії», Журнал «Добридень»), внесені зміни до керівного складу організації, вміщено нову інформацію щодо діяльності власне організації, яка стала районним осередком НСКУ, та наукової діяльності її членів, розміщені електронні версії останніх номерів журналу «Добридень» у форматі PDF тощо. Нині сайт наповнюється матеріалами відповідно до Програми розвитку краєзнавчого руху на Лисянщині на період 2011–2018 рр., зокрема, інформацією щодо видавничої діяльності спілки, наукової роботи її членів, відомостями про заходи організації «Витоки», Черкаської обласної краєзнавчої організації та Національної спілки краєзнавців України, матеріалами щодо співпраці з іншими організаціями, науковцями і краєзнавцями України, Росії, Чехії, Польщі, Німеччини, Великої Британії, США та ін.

Сайт складається з двох частин, які поділено на рубрики:

І. Лисянщина («Юридична база», «Путівник по музею», «Поезія Лисянського краю»);

II. Історія розвитку краєзнавства на Лисянщині («Юридична база», «Керівництво спілки «Витоки», «Програми розвитку краєзнавства», «Конференції», «Окремі праці», «Статті», «Рецензії», «Журнал Добридень», «Новини»).

Серед іншого на ресурсі розміщено такі матеріали: Археологічні пам'ятки на території Лисянщини, підземні лабіринти Лисянщини, Монастирок – родовий маєток Михайла Хмельницького, Лисянка – як одне з вірогідних місць народжень Богдана Хмельницького, обрання гетьманом України С. Опари у Лисянці, значення Лисянщини в історії козацтва України, оборона Лисянки 1664 р., Лисянська козацька Рада 1666 р. і Петро Дорошенко, карбування монет у Лисянці, перемога Пилипа Орлика під Лисянкою 1711 р., гайдамацький рух – незвідана історія України та Лисянщини, Дитячі роки Тараса Шевченка, малий Тарас Шевченко у пошуках учителя-малюра, постать Тараса Григоровича Шевченка в історії України та Лисянщини, «Київська козаччина», події Української революції 1917–1921 рр. у Шевченковому краї, трагічні сторінки в історії Лисянщини ХХ ст.: репресії 1920х–1930х років та голодомори 1932–1933 рр., 1946–1947 рр., Корсунь-Шевченківська битва 1944 р. – одна з основних подій в процесі визволення Правобережної

України, загибель генерала Вільгельма фон Штемермана, вихідці з Лисянщини – учасники військових конфліктів, історичні постаті в історії Лисянщини та України, уродженці Лисянського краю та ін.

Станом на 18 лютого 2013 р. сайт відвідало 7507 осіб, після поновлення 2010 р. щомісяця його відвідує в середньому 70 осіб, щорічно – 800–850 осіб. Відвідуваність поступово зростає. Партнерами ресурсу є Черкаська обласна організація НСКУ, Кам'янська районна організація НСКУ, ВГО «Українське реєстрове козацтво», Українська пошукова система «Мета» та ін. [6].

Свій персональний сайт віднедавна має й голова НСКУ, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора Інституту історії України НАН України Олександр Реєнт. За адресою в Інтернеті **reient.org.ua** розміщено біографію, відомості про нагороди і відзнаки, основні праці, статті, інтерв'ю та коментарі відомого науковця. Приклад голови Спілки наслідують чимало її членів, які працюють у наукових установах, архівах, музеях, бібліотеках, засобах масової інформації, навчальних закладах тощо. Дуже часто при пошуку в Інтернеті можна знайти сторінки краєзнавчих організацій і персональні – окремих краєзнавців на сайтах цих установ.

Сучасні тенденції розвитку віртуального простору вимагають оперативного введення новітніх програмних розробок у вже існуючі ресурси інтернету. Національна спілка краєзнавців України в перспективі повинна мати якісний та інформативний інтернет-портал, який буде важливим представництвом такої поважної установи в сучасному інформаційному світі, а також буде об'єднувати краєзнавчу спільноту для обміну думками та ідеями [7].

У цьому порталі, зокрема, повинні об'єднатися вже існуючі на сьогодні веб-ресурси НСКУ.

Подальший розвиток проекту **histans.com** розробники вбачають у підключенні RSS-стрічок інших історикоорієнтованих ресурсів, а також у наповненні ресурсу даними самими користувачами. Прості механізми сайту дозволять без реєстрації вводити інформацію до будь-якого з шести його секторів. Ця інформація буде доступна усім після перегляду модераторами [2].

Зважаючи на вищевикладене, доцільними, на наш погляд, у найближчій перспективі є окремі пропозиції, надані Павлом Бабенком щодо розширення функціональних можливостей представлення НСКУ в мережі інтернет, а саме – створення багатомовного розділу-візитки порталу НСКУ: українською, російською, англійською, польською, німецькою, французькою, іспанською тощо; інтеграція сайту з соціальними мережами та іншими інтерактивними можливостями, зокрема, створення власного youtube-каналу; інтеграція порталу з наявними і новоствореними сайтами обласних організацій НСКУ; створення та синхронізація єдиного краєзнавчого календаря пам'ятних дат, подій та заходів; створення окремих блогів провідних краєзнавців; створення інтерактивної онлайн-бази краєзнавців для внутрішнього користування; створення окремих розділів порталу за тематичними напрямками (наукове краєзнавство, освітянське краєзнавство, туристичне краєзнавство тощо) [7].

Втілення вищезазначених завдань у інформаційно-комунікаційній діяльності спілки, безперечно, сприятиме не лише висвітленню її роботи в інформаційному просторі України, але і систематизуватиме краєзнавчу проблематику, оперативно реагуючи на виклики сьогодення.

Джерела та література

1. <http://nsku.org.ua/?news=4818>
2. <http://histans.com/>
3. Інформацію надав Василь Карпюк в електронному листі від 18 лютого 2013 року.
4. Інформацію надав Андрій Чемеринський в електронному листі від 12 лютого 2013 року.
5. Інформацію надав голова Миколаївської обласної організації НСКУ Олександр Тригуб в електронному листі від 10 лютого 2013 року.
6. Інформацію надав голова Лисянської районної організації НСКУ Володимир Щербатюк в електронному листі від 18 лютого 2013 року.
7. Павло Бабенко. Пропозиції щодо створення Всеукраїнського краєзнавчого порталу надані президії правління НСКУ.